

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Nr. 2614/1934 Prez.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu, și Mitropolit al Românilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramurăș.

Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu-Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos.

„Aceasta este ziua care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa“.

Astăzi e ziua bucuriei celei mari. Se bucură firea întregă, desmorțită din înghețul iernii și scaldată în lumina soarelui de primăvară. Se bucură câmpul și pădurea, pasările și toate vietățile pământului trezite la viață nouă.

Dar mai presus de acestea stă bucuria sufletului. Căci astăzi e sărbătoarea cea mare a lui, a sufletului. De aceea, iubite creștine, lasă-ți lucrul tău, lasă truda și sarcina ta, lasă la o parte lumea și toate grijile ei, întoarce-ți gândul dela ele și intră cu tot sufletul tău în sărbătoarea zilei de astăzi. Ea este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa. Și eu, părintele și păstorul Vostru, viu și de data aceasta cu cuvântul meu la Voi, ca să-mi împreun gândul meu cu gândul Vostru, bucuria mea cu bucuria Voastră și ca să Vă spun cum trebuie să ne luminăm cu prăznuirea acestei zile.

Oare pentrece ziua de astăzi întrece într bucuria ei pe toate celelalte zile și praznice ale anului? De aceea, iubii mei, pentrucă ziua de astăzi e ziua *biruinții*, a celei mai mari biruințe ce s'a vestit vreodată în lume. *Hristos a înviat! Da! Adevărat c'a înviat!* — Iată solia acelei biruințe pe care au propovedit-o apostolii întorcându-se în dimineața învierii dela groapa goală și pe care o vestim și noi azi întâmpinându-ne cu dansa unii pe alții în binețele noastre. Adecă *Acela* care s'a născut la plinirea vremii din Preacurata Fecioară în peștera din Vifleemul Iudeei, *Acela* care ne-a adus învățătura mântuirii și povățuirea cea către dansa, *Acela* care a suferit batjocuri și bătăi și patimi și moartea pe cruce pentru a noastră izbăvire, *Acela* care a fost așezat în groapa întărită cu peceți și cu străji, *Acela* rupând pecețile și biruind moartea, în haină de lumină ca un mire a înviat a treia zi din groapă! Cel drept a biruit pe cei nedrepti, Cel fără de păcat a biruit păcatul și pe cei păcătoși, Cel nestrucios a biruit stricăciunea și s'a arătat mai puternic decât moartea și mormântul. Cum să nu ne bucurăm noi de această biruință, decât care alta mai strălucită nu s'a pomenit pe lume, și să zicem cu sf. apostol Pavel: „*Inghițitu-s'a moartea într bucință. Unde-ți este moarte boldul tău? Unde-ți*

este iadule biruința ta?“ [I Cor. 15, 54—55].

Când comandantul pe care l-a trimis țara în fruntea oștirii ca să o apere de vrăjmași se întoarce biruitor de pe câmpul de luptă, atunci e primit cu laude și cu flori și cu strigăte de bucurie. Așa se cuvine, ba încă neasemănat mai mult, să ne bucurăm și noi de biruința pe care a câștigat-o Domnul nostru Isus Hristos prin strălucita Sa înviere din morți. Prințansa și-a arătat El dumnezeirea Sa și prin urmare și-a dovedit dreptul Său de a fi Domnul și Stăpânul sufletelor noastre. Lui se cuvine să ne închinăm, și ca Toma, după ce a pus mâna în coastă și în locul cuielor, să strigăm: „*Domnul meu și Dumnezeul meu!*“ [Ioan 20, 28].

În lumina învierii înțelegem noi mai limpede și prețul morții celei de pe cruce. Căci dacă Cel răstignit n'a fost numai om, ci a fost și Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, precum a dovedit prin învierea Sa, atunci și jertfa Sa de pe cruce a avut nemărginitul preț ca să ne spele vina, să ne răscumpere și să ne izbăvească din păcat. Precum zice sfântul apostol Petru: „*Că nu cu argint sau cu aur, care se strică, v'ați izbăvit de viața voastră cea deșartă, care era dela părinți dată, ci cu scumpul sânge alui Hristos, ca al unui miel nevinovat și nespurcat; carele era cunoscut mai înainte de întemeierea lumii, dar s'a arătat în anii cei mai de apoi pentru voi ceice prințansul ați crezut într Dumnezeu, carele l-a înviat pe El din morți și i-a dat lui mărire, ca credința voastră și nădejdea să fie într Dumnezeu*“ [I Petru, 1, 18—21].

Prin jertfa de pe Golgota suntem noi împăcați cu Dumnezeu, iar chezășia acestei împăcări este învierea lui Hristos din morți. Prin cruce ne-a venit izbăvirea, iar prin învierea cea de-a treia zi s'a înlăturat vâlul întunecos care ascundea viitorul nostru, ni s'a deschis privirea către veșnicie și drumul către rai. Moartea și învierea Domnului nostru Isus Hristos stau în legătură și nu se pot despărți. De aceea cel ce vrea să aibă roadele învierii, acela trebuie să se plece înaintea crucii și să moară păcatului împreună cu Hristos, după cuvântul Scriurii: „*Că de vreme ce ne-am făcut împreună altoiți după asemănarea morții lui, deci și învierii lui vom fi părtași*“ [Romani 6, 5].

Așa ne bucurăm noi cu bucurie mare de ziua Învierii Domnului, pentrucă prințansa arătate ni s'au făcut bunătățile vieții celei după Dumnezeu și comorile cele cerești, după cari sufletul nostru însetează. Învierea o vedem noi stând la temelia evangheliei și a bisericii, iar credința noastră în învierea lui Hristos ne leagă sufletul de Cel înviat a treia zi și de împărăția cea vecinică a Tatălui ceresc. Vai de aceia cari nu cred în înviere! Ei se găsec cu sufletul lor în întunec și în umbra morții. Ei sunt fără de nădejde, nu știu ce este dincolo de groapă și nu li se deschide zarea către veșnicie. Și sfântul apostol Pavel a făcut atârătoare dela învierea Domnului toată credința creștinească, în cuvintele acestea pe cari le-a trimis Corintenilor: „*Iar dacă n'a înviat Hristos, zadarnică este propoveditura noastră, zadarnică este și credința voastră; ne aflăm încă și mărturii mincinoase a lui Dumnezeu, că am mărturisit împotriva lui Dumnezeu că a înviat pe Hristos, pe care nu l-a înviat, dacă nu învie morții. Că de nu învie morții nici Hristos n'a înviat. Iar dacă n'a înviat Hristos, zadarnică este credința voastră și încă sunteți în păcatele voastre*“ [I Cor. 15, 14—17]. Tot apostolul Pavel ne mai spune, ce a însemnat pentru el învierea Domnului, zicând că tot ceea ce vrea să aibă în viață e ca să cunoască pe Domnul Hristos și puterea învierii Lui [Filipeni 3, 7—12].

Insuflețiți de credința în învierea Domnului au prins curaj și ceialalți apostoli, pornind la propoveditură și dând mărturie despre ea în Ierusalim și până la marginile pământului. Nici o putere pe lume n'a mai fost în stare să-i împiedece în drumul lor. Ei știau ai cui sunt și porunca cărui Stăpân aveau să o împlinească. Căci nu morții, ci vieții și Domnului și Împăratului ei aveau să-i slujească. Așa au dus ei biserica lui Hristos cel înviat, cu toate darurile ei, la toate popoarele lumii. Pe credința în învierea Domnului se întemeiază deci biserica. De aceea a zis Domnul, că nici porțile iadului nu vor birui biserica Sa.

Această credință în înviere și nespusa ei bucurie ni-o vestește marele praznic de astăzi. Cu cântări de biruință, cu sufletele înseminate, cu simțirile curățite, să întâmpinăm în casele noastre, în viața noastră, în biserica noastră această zi pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa.

Căci numai cela ce și-a pregătit sufletul pentru sfânta Înviere, numai acela simțește cu adevărat bucuria ei. Numai cel ce s'a curățit de păcate prin taina pocăinții și prin sfânta cuminecătură s'a împreunat cu Hristos, numai acela poate primi pe Cel înviat înlăuntrul său. Dar aceluia, care-L primește cu vrednicie, îi revărsă Domnul în suflet puteri înviorătoare, i-l face făptură nouă „*care să umble într*

inoirea vieții“. Darul acesta rog eu pe Hristos cel înviat, să-l trimită peste Voi, iubii mei fii sufletești, cu prilejul sărbătorii din acest an a sfintei Sale învieri. Gândul Vostru întors să fie dela păcate și îndreptat să se facă către virtuți și fapte bune. Inimile Voastre pline să fie de iubire către Dumnezeu, către aproapele și fratele Vostru, și depărtate să fie dintr'ânsele ura și pizma și răutatea. Măinele Voastre înfinse să fie spre ajutorarea celor săraci, a orfanilor și a văduvelor. Picioarele Voastre sprintene să se facă spre a sări în ajutorul celor năpăstuiți și pururea în calea dreptății să umble. Gurile Voastre iertare să grăiască, nu răsunare, cinste să mărturisească, adevărul să vorbească, mărire și laudă lui Dumnezeu să aducă. Toată ființa Voastră să asculte de această cântare sfântă: „*Veniți să bem beutură nouă, nu din piatră stearpă făcătoare de minuni, ci din izvorul nestrucăciunii, din Hristos, cel ce a izvorât din mormânt, într carele ne întărim*“.

În aceste vremuri pline de greutate și de încercări pentru poporul nostru, să ne curățim simțirile și din credința în înviere să prindem puteri proaspete și curaj de viață bună, care prin fiecare din credincioșii sfintei noastre biserici să răsunare pe pământul țării și în cuprinsul neamului nostru românesc. *De nimic nu are mai mare nevoie astăzi poporul nostru românesc și patria noastră ca de creștini tari în credință, neșovălnici într împlinirea datoriilor, cu nădejdea inimii legată de cer și cu fapta rodnică sămănată în ogorul neamului; de dreptatea care întărește temelile statului și de frăția românească care încheagă pe toți, de sus până jos, într'un gând mântuitor și-i face gata să aducă orice jertfă pentru binele de obște. Strânși în jurul altarelor sfintei noastre biserici strămoșești, care scăpare s'a făcut nouă din neam în neam, să cântăm: „Ziua Învierii, și să ne luminăm cu prăznuirea și unul pe altul să îmbrățișăm. Să zicem: fraților! și celor ce ne urăsc pe noi, să iertăm toate pentru Înviere și așa să strigăm: Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le*“.

Cu toată părinteasca mea iubire Vă urez să petreceți acest praznic luminat al Învierii Domnului cu bucurie și mulțumire creștinească și să Vă învredniciți a-l ajunge într mulți ani.

Împărtășindu-Vă arhieriasca Noastră binecuvântare, am rămas

Sibiu, la sărbătorile Învierii Domnului din anul 1934,

Al Vostru al tuturor de tot binele voitor:

(ss) **NICOLAE**
Arhiepiscop și Mitropolit.

Scurtă interpretare teologică a națiunii

1. Toate câte sunt pe lume sunt opera lui Dumnezeu. Creștinul cu dreaptă înțelegere nu disprețuiește nici una din componentele cosmosului, ci din toate vede strălucind slava și înțelepciunea dumnezească. Izolarea de lume și disprețul ei, retragerea în eu și închiderea ferestrelor dinspre lume, nu ține de experiența autentic religioasă. Retragerea acestor ortodocși are numai o însemnătate metodică: ea urmărește doar refacerea personalității, regăsirea punctului central spiritual din care apoi să privească lumea și să-și îndrepte acțiunile pline de dragoste asupra ei. Ascetica ortodoxă derivă din ideea că omul e centrul și stăpânul lumii create, dar că prin păcat a căzut în robia lumii, lunecând din punctul arhimedic din care e capabil să supraviească lumea și s'o stăpânească, în angrenajul fără orizont și fără libertate al marelui mașini care e necesitatea naturală. Readucerea comandantului în postul de comandă, dar nu izolarea lui de lume, este scopul ascetice creștine. Toți sfinții, adică aceia cari au depășit stadiul retragerii metodice, au activat în lume cu dragoste nemărginită și s'au bucurat de toate câte vedeau, cu nevinovăție de copil. E de ajuns să ne gândim la unii din psalmi (ps. 103 d. ex.), sau la anumite cuvinte ale Domnului Isus Hristos ca să ne dăm seama cu ce ochi plini de dragoste și cu câtă admirație priveau lumea.

2. Cu adevărat minunată și sublimă este lumea cu toate câte o constituie. E drept, Dumnezeu n'a creat-o pentru a se împlini pe Sine, pentru a-și desăvârși viața Sa internă care n'ar fi fost deplină fără lume, creațiunea n'a fost o necesitate naturală pentru ființa dumnezească, dar libertatea aceasta a lui Dumnezeu de necesitatea naturală, nu însemnează că lumea a fost creată întâmplător sau arbitrar, ca o jucărie inventată adhoc de Dumnezeu care se plictisea, dintr'un capriciu momentan al atotputerniciei. Lumea nu e un accident netrebnic, produs al unei fantazii sau al unui capriciu de-un moment, ci are o temelie adâncă în Dumnezeu și realizează o idee eternă a Lui.

Lumea aceasta întregă e după conținutul ei eternă. Toate lucrurile

din ea sunt cugetate etern de Dumnezeu, ideile lucrurilor din lume constituie materialul cugetării ființiale a lui Dumnezeu, sunt nedespărțite de ființa Lui. Teologul rus S. Bulgakov numește organismul ideilor dumnezeiești, viața aceasta intern-dumnezească, autodescoperirea ființei dumnezeiești în Sine însăși, Sofia necreată. Iar de lume spune că este exact aceeași Sofie, dar în formă creată.

Cosmosul este tot lumea dumnezească, dar pusă în stare de devenire în afară de Dumnezeu. «Creațiunea lumii constă metafizic în aceea că Dumnezeu a pus lumea Sa dumnezească proprie în forma de devenire» (Mielul lui Dumnezeu, ed. rusă, 149).

3. Intre lumea creată și cea necreată nu e numai apropierea dintre copie și model, ci una și mai strânsă. Lumea dumnezească nu e un model static, ci e un complex de forțe dinamice. Ele activează dela granița metafizică a lucrurilor, mănând dezvoltarea acestora din urmă spre forma care se află în ele din eternitate realizată. Dacă o persoană, sau o plantă se desvoaltă într'un anume fel și până la un anume grad, aceasta nu se datorește numai întâmplării oarbe și influențelor externe, ci modelului forță care de dincolo de granița metafizică a acelei persoane sau plante a străbătut în ea și-i orientează organizarea și asimilarea influențelor externe într'un sens mai dinainte determinat. Mai mult chiar: orice persoană sau lucru cuprinde forma sa întregă în fiecare moment al dezvoltării, numai cât în diverse stadii ale desfășurării. Copilul implica în sine forma sa deplină dela adânci bătrânețe, iar în pântecul maicii sale deasemenea. Se poate merge așa până la punctul inițial, de limită: în embrionul mînsului se include forma desăvârșită a exemplarului. Iar dincolo de embrionul din stadiul inițial, dincolo nu în sens spațial, ci metafizic, e alt model, modelul spiritual, modelul-forță din care își ia puterea embrionul creat.

Așadar modelul spiritual, modelul-forță, oricât de treptat conduce dezvoltarea unui exemplar de viete, totuși în momentul inițial, în momentul creațiunii a făcut un pas uriaș, a făcut

în fond totul: a scos la evidență creată și ipostatic un lucru, care e chipul său.

Misterul acesta apare în toată adâncimea lui când meditam la creațiunea propriu zisă a lumii. Prin acțiunea modelelor-forță apar deodată germenii creați ai copiilor lor; apar deodată chipurile lor, dar nedesvoltate. Chipurile acestea nu sunt o radiere a modelelor, dar nici radierea nu lipsește din chipuri, căci o comunicare de forță dela modle la chipuri trebuie să aibă loc. S'a făcut aci un *transensus* misterios, o trecere dela un plan la alt plan cu totul heterogen.

Dar în embrionul unui exemplar nu se cuprinde numai forma deplină a celui exemplar, ci, ca potențe, și ale exemplarelor ce vor descinde din el.

Astfel creațiunea propriu zisă n'a constat într'o arătare a lumii în forma ei deplină dezvoltată, cu toate speciile și varietățile lucrurilor din ea. Dumnezeu a creat numai semințele lucrurilor, dar în aceste semințe se cuprind potențial toate formele ulterioare ale lor. Dezvoltarea aceasta se face printr'o colaborare a lui Dumnezeu ca promotor, cu lumea. Ceeace este dela început în Dumnezeu deplin descoperit și dezvoltat, în lume se arată pe rând, în timp. Dezvoltarea lumii e o descoperire în timp a formelor cari există etern.

4. În ce privește pe om, Dumnezeu a creat la început pe Adam și Eva. Dar în ei se cuprindeau potențial toate națiunile. *Acestea sunt descoperiri în timp ale chipurilor cari există etern în Dumnezeu.* La baza fiecărui tip național acționează un model dumnezeesc etern pe care acea națiune are să-l realizeze și în sine cât mai deplin. Nu știu cât de departe au ajuns cercetările de laborator referitoare la deosebirea sângelui la diferite rase sau chiar popoare. Dar chiar dacă deosebirile ar fi materialmente prea infime pentru a putea fi sesizate cu instrumentele de până acum, e dela sine înțeles că precum există alte deosebiri anatomice destul de remarcabile între diferitele rase, vor fi existând și deosebiri de sânge (fără ca să se întindă până la spargerea unității neamului omenesc) care stă la baza organizării sistemului osos, precum dela sine înțeles că deosebirile fizice corăspund unor deosebiri în puterile psihice și spirituale cari sunt ultimele forțe imanente cari conduc organizarea corpului.

5. Într'un singur caz n'ar fi națiunile dela Dumnezeu și ar trebui să luptăm împotriva lor: când diversificarea omenirii în națiuni ar fi o ur-

mare a căderii în păcat, ar fi o deviere dela calea pe care vrea Dumnezeu să se desvoalte omenirea.

În cazul acesta datorită tuturor creștinilor ar fi să scoată omenirea din această stare păcătoasă, să contopească națiunile într'una singură.

Este diversificarea omenirii în națiuni un păcat, sau o urmare a păcatului? Ar fi de ajuns să respingem această presupunere cu simpla invocare la legea universală a treptatei diversificări a faunei și a florii. Legea aceasta nu e plauzibil să fie contrară voinței lui Dumnezeu, mai ales că diversificările acestea manifestă de cele mai adeseori o înobilare a trunchiului de bază, nu o decădere a lui.

Dar răspunsul se poate da și altfel: Păcatul sau răul e de altă ordine decât unitatea sau diversitatea. El înseamnă stălcire, desfigurare a lucrului dat, a existenței produse de alte puteri. Este specific național o stălcire a umanului, o decădere din ființa omenească? Ar fi, când acest specific național s'ar prezenta ca ceva vicios, meschin, fără înălțimi și purități de simțire și de gând. Cine nu știe însă că nimic josnic nu se află în felul specific cum percepe și reacționează în lume membrul unei anumite națiuni? În simțirea doinei românești și în hora noastră nu cred că e ceva păcătos. Dacă ar fi ceva păcătos însuși specificul național, atunci nu s'ar mai putea face deosebire între buni și răi în cadrul unei națiuni, căci toți ar fi răi.

Chestunea îmi pare atât de evidentă, încât socotesc de prisos să mai insist.

6. Se pune problema greu de descurcat a raportului între național și uman. Naționalul nu întunecă umanul, nu-l extermină? Iar dacă umanul rămâne, nu cumva e naționalul o simplă iluzie, ceva de suprafață, pe care să-l poți lăpăda în oricare moment voești?

E de remarcat întâi că nu există om național. Nici Adam măcar n'a fost național, ci a vorbit o limbă, a avut o anumită mentalitate, o anumită construcție psihică și trupească. Un om pur, necolorat din punct de vedere național, fără determinante naționale este o abstracțiune. Așa cum nu poate exista un măr fără determinamentele unui anumit soi, așa cum nu poate exista un om fără determinante individuale.

Umanul există numai în formă națională, colorat național, determinat național, așa cum există numai

* FOIȘOARA *

Paștile, Sărbătoarea bucuriei *

„Ceriurile, cum se cade veselească-se și pământul bucure-se și să serbeze lumea cea văzută toată și cea nevăzută, că a înviat Hristos veselia cea veșnică” (Octoiul mic pg. 204). În asemenea cuvinte caută Biserica noastră să exprime bucuria nemărginită care stăpânește la Sf. Paști suflătele credincioșilor săi. Aceștia se bucură pentru învierea Domnului, suflătele lor pline de dor și fericire, cuprinse de un fior tainic se îndreaptă spre mărirea cea viitoare. Se trăiește aici în mod mistic-contemplativ gloria vieții veșnice.

Am putea face în acest loc o comparație între evlavia catolică și cea ortodoxă. În centrul trăirii religioase catolice stă *Hristos pătimitorul*; al celei ortodoxe, *Hristos cel înviat*. Ce e drept, și în Biserica Romei Mântuitorul este cel înviat; și în Biserica ortodoxă se închină lumea cu lacrimi fierbinți patimilor Dumnezeu-omului, precum dovedesc slujbele pătrunzătoare din săptămâna patimilor. Dar într'o măsură totuși există o deosebire oareșcare. Biserica ortodoxă se concentrează cu toată

căldura vieții sale spre mărirea Celui înviat. Razele vieții Lui preamărite transfigurează chiar acum lumea și viața. Realismul mistic, fericit și totodată eshatologic al primilor creștini apare aici în toată puterea însăși sale. Moartea este chiar acum biruită, nemiloasele legi cosmice sunt învinse, zdrobită este puterea păcatului și a stricăciunii, lumea toată, și și trupul nostru „în spe” „în potenția” sunt chiar acum părtașe vieții celei de veci. De acest duh al bucuriei pentru biruință sunt pătrunse cântările întregului an liturgic în Biserica ortodoxă.

Atât creștinismul ortodox, cât și cel catolic învață că în viața pământească toate sunt trecătoare, toate sunt umbră și vis; că este dureroasă moartea, despărțirea sufletului de trup, de tot ce a iubit omul pe pământ; că este înfricoșătoare moartea și putrezirea. Amintesc aici numai câteva din pătrunzătoarele cântări ale prohodului cum sunt: „*Vai! câtă nevoie are sufletul despărțindu-se de trup. Vai: câtă lacrimăză atuncea. Și nu este cine să-l miluiască pe dânsul.*”

„*Plâng și mă tângulesc când gândesc la moarte și văd în mormânt zăcând frumseța noastră cea zidită după chipul lui Dumnezeu, grozavă, nemărită, neavând chip. O minune! Ce taină este aceasta care s'a făcut pentru noi. Cum ne-am dat stri-*

căciunii, cum ne-am înjugat cu moartea”. (În următoarele cântări fiorul ce ne cuprinde în fața morții și teama de îngrozitoare luptă cu moartea se împreună cu convingerea că toate cele pământești sunt umbră și vis, sunt deșertăciune):

„*Cu adevărat deșertăciune sunt toate și viața aceasta este umbră și vis. Că în deșert se tulbură tot pământeanul, când dobândim lumea, atuncea în groapă ne sălășluim.*”

„*Toate sunt deșertăciune cele omenesti; câte nu rămân după moarte, nu rămâne bogăția, nici călătorește împreună mărirea, că venind moartea toate acestea pier. Pentru aceasta lui Hristos celui fără de moarte să-i strigăm: Pe acesta ce s'a mutat dela noi, odihnește-l unde este lăcașul tuturor celor ce se veselesc*” („*Molitvelnic*”) pg. 214—16). Dar deasupra tuturor acestor jalnice tânguiri se înalță puternice și izbăvitoare glasurile de bucurie cari preamăresc triumful vieții, cari iubilează pentru învierea cea din morți.

„*Hristos a înviat din morți*” acest strigăt de bucurie răsună într'o neîntrecută bogăție de forme, și cu veșnic nouă putere din toate cântările noastre bisericești. Dar această veste de bucurie pentru înviere este legată în mod nedespărțit cu știrea despre suferințele pe cruce și moartea de martir a Mântuitorului: „*cu moartea pe*

moarte a călcat”. Câteva exemple din „*Octoih*” dovedesc îndeajuns această afirmare: „*Pe cruce Te-ai pironit îndurate, în mormânt Te-ai pus ca un mort, dătătorile de viață, sfăpânirea morții ai zdrobit cu moartea Ta puternice, că de Tine s'a cutremurat portarii iadului, Tu împreună ai sculat pe morții cei din veac, ca un iubitor de oameni*”. (Octoiul mic, pg. 71).

„*Să se bucure făptura, ceriurile să se veselească, cu mâinile să bată neamurile cu veselie: că Hristos Mântuitorul nostru pe cruce a pironit păcatele noastre și moartea omorând, viață nouă ne-a dăruit, pe Adam cel căzut cu tot neamul înviind, ca un iubitor de oameni*” (Octoiul mic pg. 69).

Precum vedem, învierea Lui din morți asigură, garantează și învierea noastră, ba mai mult, învierea este chiar acum învierea noastră, biruința noastră asupra morții.

„*Înviind Isus din mormânt, precum a zis mai înainte, a dăruit nouă viață veșnică și mare milă*” (Octoih p. 208).

„*Prăznuim a morții amarare, a iadului sfărâmare, a altei vieți veșnice începătură, și săltând cântăm pe Pricinitorul, pe cel unul binecuvântat, Dumnezeuul părinților și preamărit*”. (Octoih pg. 208).

Această abundență bucurie află o mulțime nesfârșită de expresii în imnologia noastră bisericească. Credinciosul adevărat

* Vezi „*Ostkirche u. Mystik*” de N. Arseniev.

determinat individual. Nu se pot extrage la un individ sau la o națiune determinatele individuale sau naționale pentru a lăsa umanul pur. Ar însemna să distrugi însuși umanul. Naționalul sau individualul e însuși umanul care are, în mod necesar, o anumită calitate. Un uman fără calitate nu există. Individul sau membrul unei națiuni e uman, e înțelegător al celorlalți oameni, ai altor națiuni, nu printr'o depășire a calității sale individuale sau naționale, printr'o coborâre undeva în substratul pur uman al personalității sale, ci în starea în care este. Un român când simte milă față de un ungar, în mila lui e tot român; sentimentul de frăție care simte că-l leagă de un ungar, e un sentiment colorat românește, nu e anațional.

Ceeace înțelegerii noastre pare antinomic, în luptă una cu alta, umanul și naționalul, sau, cu alte cuvinte, identitatea deosebirea dintre națiuni, în realitate sunt unite inseparabil, în chipul cel mai intim și mai misterios, cu menținerea deplină a amândouora; numai o minte simplistă nesocotește unul sau altul din terminii antinomiei.

De aci urmează că armonia între națiuni nu e exclusă, ci foarte posibilă: ele sunt aceeași umanitate stând în diferite forme, determinantă, în mod necesar, aci într'un fel, dincolo în altul.

Națiunile sunt, după cuprinsul lor, eterne în Dumnezeu. Dumnezeu pe toate le vrea. În fiecare arată o nuanță din spiritualitatea Sa nesfârșită. Le vom suprîmă noi, vrând să rectificăm opera și cugetarea eternă a lui Dumnezeu? Să nu fie! Mai degrabă vom ținea la existența fiecărei națiuni, protestând când una vrea să oprime sau să suprimă pe alta și propovăduind armonia lor, căci armonie deplină este și în lumea ideilor dumnezeiești. Acesta e «naționalismul creștinesc» ca să folosesc fericitul termen al autorului «Biserica și Națiunea» din «Viața Ilustrată» Nr. 1.

Dr. D. STĂNILOAE.

Revista Teologică. A apărut Nr. 3-4, din 1934, cu bogat și îngrijit cuprins în articole semnate de: Pr. Felea, Beleuță, Dr. Terchilă, Dr. Stăniloae, Neagu, Arhim. Policarp, Prot. Cioran ș. a. — Redacția și administrația: Sibiu, strada Mitropoliei 24-28.

Organizați Oastea Domnului

ia parte acum la învierea Domnului, acum trăiește în mod mistic și este răpit de mărirea cea viitoare: „Eri cu Tine m'am îngropat Hristoase, astăzi mă scol împreună cu Tine, înviind Tu, m'am răstignit cu Tine eri, însuși împreună mă preamărește Mântuitorul întru Împărăția Ta”. (Octoiul mic pg. 205).

Dar precum am văzut, mântuirea și bucuria izbândeii nu se referă numai la om. Cu bucuria învierii noastre se împreună și bucuria pentru transfigurările cosmosului, pentru încetarea împărăției stricăciunii, pentru mântuirea făpturii întregi, pentru începutul vieții celei veșnice. Ochiul spiritual privește cu dor sfânt spre mărirea viitoare — spre acea blagoslovită libertate a fiilor lui Dumnezeu, la care va lua parte toată făptura.

Astfel învierea este un eveniment de mare importanță cosmică. Prin aceasta, cosmosul, ca și omul, chiar acum este străbătut de razele gloriei cerești într'o formă tainică și a primit o nouă și înaltă vrednicie. Ea a primit acum germenele mântuirii. Biserica noastră vestește neîncetat în cântările sale: „că a înviat viața tuturor și a dăruit lumii curățire și mare milă”. (Octoiul mic, pg. 124). „Îngroparea Ta Doamne, legăturile iadului zdrobindu-le, le-a rupt, învierea cea din morți lumea a luminat, Doamne mărire Ție” (Oct. pg. 128).

Țată omul!

IOAN 19, 5.

A trăi — spunea undeva o mare forță a amvonului, — nu este decât primul act al vieții. Al doilea act, este să supraviețuiești. Căci orice viață are un scop și împlinirea aceluia scop judecă viața. Făcând abstracție dela Dumnezeirea Lui și considerându-l ca om, muritor, Iisus Hristos a cucerit o adorație universală, care durează și ca și care nu există un alt exemplu aici pe pământ. Care împărat și-a păstrat templele și statuile sale? Ce s'a făcut toată acea populație de zei — creații ale amăgirii? Nici praf nu mai există din ei și amintirea lor nu este decât un prilej pentru gândire de a admira extravaganța oamenilor și judecata lui Dumnezeu. Iisus Hristos, singur, a rămas nelclintit pe altarele Sale, nu numai într'un ungher al lumii, ci peste tot pământul începând dela sălbaticii din junglă și pădurile africane, până la popoarele cele mai avansate în cultură. Cele mai celebre monumente de artă adăpostesc sfintele Sale icoane. Slujbele cele mai mărețe intrunesc popoarele la umbra numelui Său; poezia, muzica, pictura, arhitectura, se întrec să vorbească de El și să-I aducă închinare de adorație ce I s'a arătat dealungul veacurilor. Este adevărat că mâni dușmane au încercat odesori să-L doboare de pe altarele Sale, însă neputința lor n'a avut alt rezultat decât să confirme gloria Sa, mărirea Sa „mărire ca a unui născut din Tatăl”. Fiecare ocară părea că-L mărește. Geniul l-a protejat împotriva geniului, știința contra științei, o împărăție contra alteia. El și-a făcut arme din toate armele ce-au fost ridicate împotriva Lui și când Il credeau la pământ, lumea l-a văzut sus, liniștit, senin stăpân adorat! „Țată omul”... pe care-l adorăm.

Moștenirea lui Isus: adevărul!

O atât de puternică personalitate omenească, un «proroc puternic în faptă și'n cuvânt înaintea lui Dumnezeu, și a tot norodul» (Lc. 24, 19), un om care posedă puterea de a săvârși minuni, un învățător pe care mulțimi fără număr (Lc. 11, 29, 12, 1 etc.) îl urmează pretutindeni cerșindu-i cuvântul dătător de viață nouă, trebuie să fie mai mult decât om: Dumnezeu. Și dumnezeirea Lui, e mărturisită omenește demult. Au mărturisit-o orbii care numai cu cuvântul Său și-au căpătat vederea, ologii cari la porunca Lui au putut să umble, surzii cari au auzit, leproșii cari s'au curățat, bolnavii de tot felul cari s'au vindecat, morții pe cari i-a înviat. A mărturisit-o sutașul (Longin) la picioarele Crucii de pe Golgota (Mat. 27, 54).

„Scularea Ta cea de viață dătătoare Doamne, toată lumea o a luminat, și făptura cea stricăță o a chemat, pentru aceasta din blestemul lui Adam mântuindu-ne strigăm: Atot puternice, Doamne, mărire Ție”. (Octoih pg. 92).

„O minune, cum a gustat moarte viața tuturor, ci precum a voit, lumea a luminat, care strigă și grăiește: Cea ce Te-ai sculat din morți, mărire Ție”. (Oct. pg. 70).

De aceea este chem atătoată suflarea și toată făptura să laude și să preamărească pe Domnul: „Să se veselească celea cerești și să se bucure cele pământești; că a făcut biruință cu brațul său Domnul, călcat-a cu moartea pe moarte, începător învierii morților s'a făcut, din pântecel iadului ne-a mântuit pe noi, și a dat lumii mare milă” (Oct. pg. 93).

„Toată suflarea și toată făptura pe Tine Te mărește Doamne, că prin cruce moartea ai stricăț, ca să arăți popoarelor învierea Ta cea din morți, ca un iubitor de oameni”. (Oct. pg. 86).

Punctul culminant îl ajunge aceasta dispoziție în noaptea învierii și în pregătirile pentru sărbătoarea învierii, în slujbele din săptămâna patimilor. În cursul săptămânii patimilor se prezintă în mod cuceritor, zilele ultime din viața pământească a Mântuitorului; drumul suferinței Lui, cina

Dar totuși, acum când Hristos învinge moartea „fiind cel dintâi în învierea morților” (F. A. 26, 23) simți o curată desfătare sufletească, întorcându-te cu vremile' napoi și numărând steagurile neputinței și răsvăririi omenești, ce-au capitulat, cucerite, în fața «Sfântului lui Dumnezeu». Dela fariseii martori ai «plinirii vremii» cari au aplicat minunilor lui Iisus proba de foc a vrii, denaturându-le fără a le nega vreedată, dela raționalistii păgâni până la filosofii materialisti moderni și contemporani cari i-au crucificat memoria, secolul 18 socotesc că a dat cel mai puternic asalt moștenirii lui Iisus în lume, cu gândul să o dărâme. Printre cei mai înverșunați dușmani ai vremii, contra lui Iisus, era unul care se bucura de privilegiul de a avea momente cu totul sincere: I. I. Rousseau. Acest om, în culmea gloriei sale, inițiat prin studiu în tainele trecutului și prin viața sa în progresele secolului în care el era «o podoabă», avea să vorbească odată, într'o profesiune de credință, despre tot ce meditațiile sale asupra problemelor religioase au lăsat îndoeli sau certitudini în mintea sa. După ce trată despre Dumnezeu într'un mod cam sovălnic, ajunge la sf. Evanghelii și la Iisus Hristos. Aici, acest suflet de filosof flotant între eroare și adevăr, a pierdut deodată ezitarea și cu o mână hotărâtă, ca cea a unui martir, uitând timpul său și pe sine însuși, scris o pagină demnă de un teolog, care se termină cu aceste elocvente cuvinte: «Dacă viața și moartea lui Socrate sunt ale unui înțelept, viața și moartea lui Iisus sunt ale unui Dumnezeu». Un alt om, o altă elocvență, o altă glorie, o altă necredință, un alt secol, un cuceritor, un legislator, un întemeitor de imperiu, unul din acei cari au stăpânit trecător lumea, se plimba într'una din zilele lungului său exil ce expia greșelile trecutului și limpezea cărările viitorului, în insula sf. Elena, în Oceanul Atlantic, unde gloria sa apuse ca un meteor în flăcări ce apare, luminează și se stinge. «Ce-mi poți spune despre Iisus Hristos?» întrebă el pe unul din credincioșii săi tovarăși de exil. Mareșalul se scuza, spunând că n'a avut timp să se gândească la această chestiune. Atunci vulturul captiv, Împăratul Napoleon, cu o inimă care se umpluse demult, se puse să compare pe Iisus cu sine însuși și cu cei mai mari oameni ai istoriei. Relevă diferențele caracteristice cari pun pe Iisus aparte de omenire și după un torent de elocvență, sfârși cu aceste cuvinte: „In sfârșit, eu mă recunosc a fi om și îți spun că Iisus Hristos n'a fost om”.

Se poate grăi altfel despre cineva care mărturisea călăilor săi chemarea Sa: «Eu spre aceasta m'am născut și pentru aceasta am venit în lume ca să mărturisesc adevărul (Ioan 18, 37)? Adevărul... Da! El însuși e Adevărul! Cine a mai pășit înaintea oamenilor cu astfel de cuvinte? Cine ar fi primit răsplată pentru hotărârea cu care au fost spuse palme și scuipări și bătăi și ocări și moartea pe cruce, cu răbdarea unui miel dus la înjunghiere? Prea mare proplătit lumii, ca să-și așeze aci împărăție adevărului, moștenirea Lui, opera Lui, care a rămas și crește mereu, încremenea opera multor oameni iluștri, moare odată cu ei sau dacă rămâne se decolorează, ca orice creație ce conțiază pe elemente vremelnice. Împărăția Lui, e triumful adevărului. Și «oricine care purcede din adevăr ascultă glasul Său» (Comp. Ioan 18, 37) și ancorează în împărăția Lui. Oricine care umblă după cuvântul Său, umblă în adevăr. Viața trăită în El, după cuvântul Său, e adevăr aici pe pământ; Dincolo — triumf! Alt fel, minciună, amăgire, deșertăciune! Și noi știm că cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Lui, împărăția Lui, moștenirea Lui, — niciodată!

Moștenitorii Lui: luminători în lume, cruciați ai adevărului

Te bucuri când bunul simț și curățenia inimii tale te apropie de suflete alese și pline de duh, de minți istețe, de voinți luminate ce-ți ușurează cu înțelegerea generală a sufletelor deschise drumul prin lumea propriilor tale nevoi și-ți arată cărările dreptei izbândeii. Cât trăiești, porți în tine ceva din ființa lor. Și sunt doar oameni cei ce-ți sunt pildă și îndemn la lucruri folositoare ție și lui Dumnezeu, bineplăcute. Dar, când ca creștin, porți în tine simțirea Fiului lui Dumnezeu și urmele cuelor Lui, când te frângi pentru izbânda adevărului și te stingi ca să luminezi pe alții, cu cât mai mare trebuie să fie bucuria ta? Orice suflet e moștean al lui Hristos și capabil să obțină cetățenie în împărăția Sa, dar, cu această condiție: să-ți iai crucea și să-l urmezi! Indemn ce pentru noi, cei ce slujim Lui și-i strângem cu slabele noastre puteri lumea ostenită la picioarele Sale, devine poruncă. Poruncă de care vrem să ne aducem aminte, s'o înțelegem, s'o urmăm. E tot ce urmăresc aceste cuvinte (culese din multe părți și date mai departe) ce vreau să văre la inima multora din cei ce n'au pus zăvoare pe ea, gânduri de slavă, acum când Hristos învie. «Căci așa ne-a poruncit nouă Domnul (să facem): Te-am pus drept lumină neamurilor ca să fii spre mântuire până la marginile pământului» (cf. F. A. 13, 47). Pen-

toare de mir arătându-se ingerul, a strigat: Miresme se cuvîne morților, iar Hristos stricăciunii s'a arătat strein”. După aceea urmează alternativ câte-un vers din psalmul cel mare al morților (119) și câte-un vers referitor la punerea în mormânt a lui Hristos și la biruința Lui: „Fericit cel fără păcat în cele, care umblă în legea Domnului”. „Viață în mormânt ai fost pus Hristoase, și cetele îngerești s'au spăimântat, mărind coborârea Ta”. Într'o minunată armonie și reciprocă întregire alternează într'una cuvântul psalmistului din V. T. care este însoțitorul mortului și glasul bisericii pline de evlavie covârșitoare în fața mormântului Mântuitorului: „Fericiti ceice cearcă mărturiile Lui, cu toată inima lor caută pe Dănsul”. „Mărimu-te pe Tine, o Isuse, Împărate, preamărim îngroparea Ta și patima Ta cea mântuitoare”. Glasuri de tânguire și de nădejde răsună alternativ în aceste cântări. Această dispoziție crește și se intensifică în măsură ce ne apropiem de sărbătoarea învierii. La un punct culminant ajunge această dispoziție în slujba din Sămbăta patimilor. Biserica este încă îmbrăcată în doliu, celebranții sunt îmbrăcați în odăjdii negre, rugăciuni de pocăință se rostesc, dar asupra acestora plutește o presimțire ca o adiere a învierii.

În minunat de frumoasa slujbă de Vineri noaptea mult mai puternic răsună glasul de încredere și de nădejde din cântările prohodului cântate lângă Epitaf: „Iosif cel cu bun chip de pe lemn luând prea curat trupul Tău, cu giolgiu curat înfășurându-l și cu mirezme împodobindu-l în mormând nou l'a pus”. „Muierilor purtă-

tru izbândă, Isus ne promite o cunună îmbrându-ne o cruce. «Să nu rămână steapă!» (I Cor. 1. 17.).

Căci durerile ceasului de față, de-ar fi, când ar fi, unde ar fi, nu pot să se steie în cumpănă cu mărirea care va să se arate pentru noi (cf. Rom. 8, 18) Oricând «gata fiind a merge cu Domnul și la temniță și la moarte (cf. Luca 22. 23) să pornim cruciada adevărului, nizuind să ajungem acolo încât «întru numele lui Isus, tot genunchiul să se plece»! (Fil. 2 10). Doar „noi propovăduim pe Hristos cel răstignit“ (I. Cor. 1 23). Și el ne furnizează arme, ne dă putere, ne dă «ce să vorbim și cum să vorbim»! Noi mai trebuie să punem râvnă, devotament, sacrificiu: crucea. Numai cu ele e sigură și deplină izbândă. Altfel, nu! Numai atât așteaptă „cel ce-a biruit lumea“ dela moștenitorii săi: luminătorii lumii, preoții așezământului celui nou, curierii apostolatului.

Să I le dăm, de Înviere!

Hristos a înviat!

Atena, Aprilie, 1934.

Grigorie T. Marcu.

Paștile

Învieria Domnului este ziua bucuriei generale. „Să ne luminăm cu sârbarea — glăsuște cântarea bisericească — și «unii pe alții să îmbrățișăm, și să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi; să iertăm toate pentru înviere»...

Învieria confirmă Scriptura și profetiile, divinitatea Mântuitorului și nemurirea sufletului nostru. Fără înviere este zadarnică munca și viața noastră, — filosofia, știința, religia și biserica, și totul este zadarnic fără înviere. „Dacă n'a înviat Hristos, zadarnică este credința noastră... acum însă Hristos a înviat, făcându-se începătura învierii celor adormiți“, mărturisește sfântul apostol Pavel.

Învieria este o lege a firii, nu numai o credință religioasă. Natura renaște în fiecare an. În fiecare an îmbracă haină de sărbătoare, și această înnoire, care coincide cu sărbătoarea Învierii, face ca toată suflarea să se umplă de nespūsă bucurie și să înalțe slavoslovii Providenței divine, pentru atâta prisos de viață și veselie, care se revarsă peste toată fața pământului.

Toate frnșele s'au înseninat, toate inimile s'au deschis și toate gurile cântă cu voie bună slăvita Înviere: Paștile frumoase, Paștile Domnului, Paștile preacinstite nouă ni-au strălucit, Paștile cu bucurie unii pe alții să îmbrățișăm, o Paștile mântuirea de întri-

stare... Paștile nouă și sfinte, Paștile de taină, Paștile întru tot cinstite, Paștile Hristos Mântuitorul, Paștile fără prihană, Paștile cele mari, Paștile credincioșilor, Paștile cari ne-au deschis ușile raiului, Paștile cele ce sfințesc pe toți credincioșii».

Așa cântă și talmăcesc creștinii bine credincioși taina, bucuria și minunea Învierii Mântuitorului Hristos.

De o sută și de o mie de ori sânt fericiți, acei ce cred și mărturisesc credința în înviere, — căci fără înviere, viața nu are nici senz, nici preț, nici

scop. Numai prin realitatea și prin sfințenia învierii putem pricepe lumina și farmecul zilei de Paști, care numai odată se poate simți și trăi în cursul unui an. Numai odată, într'o zi: la Paști.

Paștile comemorează triumful vieții asupra morții și biruința spiritului nemuritor, asupra materiei neputincioase. De aceea să ne bucurăm de ele, căci la Paști însuș Dumnezeu coboară pe pământ și trăiește cu oamenii.

Sânt Paștile... Hristos a înviat!...

Pr. Il. V. Felea.

Izbândind asupra noastră

(=) În umbra nopții de primăvară, în armonia firii renăscute, bate earăș toaca din deal, și, cu lovituri, mai dulci și mai vioase, urmate de cântecul clopotelor chemătoare la închinare de Sfânta Înviere, ne avântă gândurile spre înălțime, pace și iubire în suflete coborând.

Cu o săptămână înainte, zidurile sfinte cetăți erau ecoul osanalelor poporului, în mâni cu stâl-pări de finic, la întâmpinarea Celui ce venea în numele Domnului, — pentruca, după puține zile, acelaș popor, în aceeaș cetate, să strige asurzitor:

Să se răstignească!

„Ci Fiul omului va merge precum este scris pentru Dânsul“.

Și Domnul, răbdând și iertând, s'a jertfit prin moarte pe cruce, ca prin moartea Lui să ne aducă pe noi, oamenii, la mântuire.

A murit, pentruca omenirea să înceapă noul fel de viață, în care să se înstăpânească credința și iubirea cu toată frumuseța și puterea lor dumnezească.

Ne copleșesc amintiri din viața curată și cuminte a satelor din întinsul țării, când priveam, în aceste sfinte zile, cetele de credincioși ale poporului nostru apropiindu-se, în belșug de bucurie, de casele Domnului.

Bătrâni cu earna în plete și cu gândul la vremuri trudnice, copii cu neastâmpărul vârstei fără griji de viitor, femei, bărbați, pătrunși de fiorul și rostul zilelor mari, prăznueau strălucitul praznic al bucuriei și al iertării, — și se deșteptau astfel cu toții la o nouă viață creștinească.

covârșitoarei și cutremurătoarei Evanghelii. Neîncetat crește și se intensifică încordarea sufletescă a credincioșilor, ca un crescendo sufltesc, ca o puternică simfonie sufltescă. Glasurile argintii ale tinerilor cu cuvintele promițătoare de bucurie și credincioșii cari cu insistență cer și se roagă și se prostern la groapa Stăpânului lor.

Pe urmă iar cântă tinerii: „Ingerul a strigat cei pline de dar: Bucură-te Fecioară, bucură-te și iarăși zic bucură-te, că Fiul tău a înviat a treia zi din groapă. Și pe morți i-a ridicat, veselii-vă popoare“. (Oct. pg. 209). Corul credincioșilor răspunde acum: „Scoală-Te, Doamne, Dumnezeule, judecă pământul, pentrucă moștenirea Ta este în neam și neam“. Și în sfârșit strigătul de bucurie al tinerilor: „Scoală-Te, Doamne, judecă pământul, pentrucă Tu stăpânești în veci“. Acum iasă diaconul din altar, îmbrăcat în odăjdii albe de argint, semnul bucuriei și cetește evanghelia despre înviere: Mironosițele vin la mormânt, piatra este răsturnată și ingerul le zice: „Ce căutați pe cel viu cu cei morți? El a înviat. Mergeți și spuneți ucenicilor“.

Urmează noaptea învierii plină de bucurie și de iubire. La ora douăsprezece sună din gura preotului și a diaconului, — în mijlocul mării de luminări aprinse — cuvintele așteptate cu atâta dor: „Ziua învierii, popoarelor, să ne luminăm, Paștile

Dar taina nepătrunsă a învierii — lăsând la o parte filosoficeștile preocupări ale deslegării ei, — rămâne mereu prilej pentru mintea noastră d'a ne cerceta mai din adins și a ne cunoaște pe noi înșine, luând lumină din învățăturile neasămănate ale Mântuitorului care a înviat, moartea biruind.

In amintirea lui Alexandru de Mocsonyi

— Un sfert de veac dela moartea lui —

Duminecă, la 1 April, s'au împlinit 25 de ani dela moartea luminatului bărbat al vieții publice, naționale și bisericesti, din Ardeal și Bănat, Alexandru de Mocsonyi.

Coborător, ca și Andrei Șaguna, dintr'o familie de origine macedoromână, a moștenit, — sub înrăurirea educației primite dela o excelentă mamă, — toate bunele însușiri ale înaintașilor săi, desăvârșindu-le.

Prin aceste însușiri, morale și intelectuale, ajutat și de situația sa materială, Alexandru de Mocsonyi a desăvârșit timp de patru decenii o activitate îndrumătoare în viața publică a românilor din fosta monarhie austro-ungară.

Dupăce s'a retras (în 1874, tocmai înainte cu 60 de ani) din arena luptelor politice dela Budapesta, unde s'a distins prin cuvântările sale în apărarea neamului, Mocsonyi, credincios fiu al bisericii, și-a închinat activitatea problemelor culturale, bisericesti și economice, ca membru fruntaș al congreselor naționale din Sibiu și al sinoadelor eparhiei dela Caransebeș, — aici cuvântul lui, totdeauna înțelept, generos și cumpănit, a fost ascultat și urmat cum trebuie. „Statutul organic“, în forma ce i s'a dat, este rezultatul și al năzuințelor sale de progres în viața bisericii noastre ort-

Ear în fruntea învățăturilor Răscumpărătorului neamului omenesc aflăm: legea îndurării și a iubirii de oameni. De aici, din valul de dragoste și milă, vor izvoră, cum dovedește trecutul neamului, încrederea necesară, speranța și optimismul moderat și regenerativ: numai așa nu ne vor înfrânge patimile și greutățile în viața învălmășită de astăzi și de totdeauna.

Înălțați la sfințenia vieții creștine, izbândind întâi asupra noastră — să pășim în ziua slăvită a Învierii, care să ne îndemne și să ne ajute să fim mai iertători, mai buni și mai aproape de Acela pe care-L proslăvim, și care a grăit celor unsprezece ucenici, arătându-li-se după Înviere, și zicând:

«Datu-mi-s'a toată puterea în cer și pe pământ; drept aceea mergând învățați toate neamurile... să păzească toate câte am poruncit vouă; și eată, eu cu voi sânt, în toate zilele, până la sfârșitul veacului; amin».

În fruntea mirenilor, cari au înțeles glasul acestei bisericii pentru zidirea catedralei mitropolitane din Sibiu, s'a înscris (în 1902) familia Mocsonyi, prin seniorul ei Alexandru Mocsonyi, cu suma de 60 mii coroane [aur], pe seama fondului catedralei, ca semu de pietate a sentimentelor sale cătră răposaii membri ai familiei.

Titlu de recunoștință obștească și-a dobândit nobila familie și prin alte numeroase fapte izvorâte din dragostea de neam și lege.

Din prilejul împlinirii unui sfert de veac dela moartea neuitatului Alexandru de Mocsonyi, s'au ținut, în ziua pomenită, parastase atât la Foeni, în mausoleul familiei, cât și în alte centre ale țării. La comemorarea dela Foeni, unde parastasul a fost oficiat de P. S. Sa Episcopul Grigorie al Aradului, a luat parte și dl prof. D. Gusti, fost ministru, care a rostit frumos și cuprinzător cuvânt în numele Suveranului și al Fundațiilor regale culturale.

S'a sărbătorit astfel, după 25 ani, amintirea unei mari personalități, care a fost o rară podoabă nu numai a Banatului, ci și a întregii țări românești.

Biserica noastră va purta totdeauna merituosului dispărut o bună și pioasă aducere aminte.

cele de îngropare, alergați și lumii propoveduiți, că s'a sculat Domnul omorând moartea, că este Fiul lui Dumnezeu, celce mântuiește neamul omenesc“.

„Celace a mântuit pe pruncii din cuptor, pătimește ca un muritor și prin patimă cel muritor îl îmbracă în frumuseța nestricărei, cel unul binecuvântat, Dumnezeul părinților și preamărit“ (Octoiul mic, pg. 204 secv.).

Acesta este sâmburele, focarul, nervul de viață al întregii evlavii ortodoxe — bucuria pentru Domnul care a înviat, care trăiește, bucuria pentru cel viu și preamărit, pentrucă viața Lui este și viața noastră veșnică și preaslăvită.

Aceeaș bucurie a învierii vibrează și în cele mai valoroase creații ale vieții spirituale rusești, așa de pildă în suprema creație religioasă a lui Dostoievski capitolul la mormântul starețului Sosima, suprascris „Nunta din Cana“ întâlnim acelaș talaz al bucuriei învierii, al bucuriei pentru biruința vieții veșnice.

Aceiaș lucru se poate spune despre poezia lui Alexei Chomiakov: „Noaptea învierii în Kremlinul din Moscova“. Moscova așteaptă, în liniștea nopții, ora sfântă se apropie și deodată tot văzduhul vibrează de sunete argintii...

¹ Dostoievski: „Frații Karamasov“.

După lungi și numeroase capitole din V. T. cari se referă la N. T. și la nădejdea izbăvirii de moarte prin brațul cel tare al Domnului, răsună în mijlocul bisericii: „Pe tinerii cei binecredincioși în cuptor“ — o închipuire a învierii Domnului — iar corul de sus intervine după fiecare verset cu cuvintele: „Lăudați și preamăriți pe Domnul în veci“. Dispoziția se intensifică, crește ca valul mării. După cetirea „apostolului“ urmează un moment de supremă încordare sufltescă. Un trio de voci tinere rostește cuvintele Psalmistului: „Scoală-Te Doamne, Dumnezeule, judecă lumea, pentrucă Tu stăpânești în veci“. Corul credincioșilor răspunde cu o puternică înălțare sufltescă: „Scoală-Te Doamne, Dumnezeule, judecă lumea, pentrucă moștenirea Ta este în neam și în neam“. Și iarăși cântă vocile tineresti, dar acum un verset din Noul Testament: „Hristos paștile noastre, Mielul lui Dumnezeu, cel junghiat de viu, care ridică păcatele lumii“. Iar corul credincioșilor răspunde: „Scoală-Te Doamne“. Toată nădejdea cea nouă, tot conținutul credinței se concentrează în această strigare. Este un strigăt pătimăș al sufletului, o cerere fierbinte a întregii Biserici, este o luptă cu Dumnezeu. El trebuie să învieze! Pentrucă fără învierea Lui zadarnică este credința noastră, zadarnică este mântuirea noastră. Este o caldă și vie actualizare a

Domnului, Paștile, că din moarte la viață și de pe pământ la cer Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi, ceice cântăm de biruință“. (Oct. pg. 204). După aceasta izbucnește ca un val cotropitor din pieptul credincioșilor cântarea de biruință din noaptea învierii: „Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând, și celor din morminte viață dăruindu-le“. Acest imn frumos se repetă de nenumărate-ori. El este covârșitor prin conținutul său dumnezeesc. Iar prin întrebuintarea sa veacuri dealungul a devenit exprimarea bucuriei învierii în forma cea mai cunoscută, cea mai populară și cea mai iubită de toată lumea ortodoxă. Intre acestea se înșiră unul după altul frumoasele catavasi la sfânta și luminată zi a Paștilor.

„Să ne curățim simțirile și să vedem pe Hristos strălucind, cu neapropiata lumină a învierii, și bucurați-vă zicând: Luminat să auzim, cântându-i cântare de biruință“.

„Acum toate de lumină s'a umplut, și ceriul și pământul și cele dedesubt, deci să sârbeze toată făptura învierea lui Hristos, întru care s'a întărit“.

Venit-au mai nainte des de dimineață cele ce au fost cu Maria, și aflând piatra răsturnată de pe mormânt, auzit-au dela ingeri: Pe Celace este în lumina cea pururea fiitoare, pentru ce-l căutați între cei morți ca pe un om? Vedeți înfășurăturile

Probleme, fapte, comentarii

Care e mai orb? Intr'una din zilele postului mare am avut ocaziunea să stau de vorbă cu o delegație dintr'un sat din apropierea Mediașului. Venise la Sibiu, în frunte cu preotul, ca să solicite un ajutor pentru terminarea bisericii. Din delegație făcea parte și un ofițer invalid, care și-a pierdut vederea ochilor. Era purtat de mână, căci nu vedea de loc. Din câteva vorbe ce le-am schimbat cu el, am simțit însă imediat, că avea cu atât mai limpede ochii sufletului. Vederea lui era întoarsă spre cele dinlăuntru, și cu ochii inimii sale luase contact cu Mântuitorul (Efezeni 1, 18). Mi-a vorbit cu căldură despre minunata scriere a lui S. Bulgakoff „Ortodoxia“, pe care i-au citit-o alții. După ce ne-am despărțit, rămânând cu bucuria de a fi cunoscut pe acest om, mi-am zis în gândul meu: Oare câți dintre preoții noștri, cari văd; oare câți dintre intelectualii noștri, cari au vederea ochilor, au citit și au luat cunoștință, ca acel orb, despre cuprinsul cărții „Ortodoxia“? Și dacă se găsec și de aceia cari nu-și încordează ochii pentru astfel de lecturi, mă întreb: Nu sunt ei mai lipsiți de vedere decât acel orb de ochii trupului? Nu li se potrivește acelora cuvântul Domnului: «Ochi având, nu vedeți, și urechi având, n'auziți» (Marcu 8, 18).

„Viața Ilustrată“. — A apărut Nrul al 2-lea, pentru April 1934, al revistei, ce se publică, în cele mai bune condiții, sub auspiciile secției Sibiu a FOR-ului. Este un număr, care intră de Sfintele sărbători ale Paștilor în familiile noastre și le aduce o aleasă lectură, instructivă și distractivă sănătoasă, în articole, cronice, informațiuni, semnate de fruntași, mai vechi și mai tineri, ai scrișului românesc. Numeroase ilustrații împodobesc paginile revistei, — precum și un supliment artistic, reprezentând pe Isus Hristos în mozaic bizantin din veacul al 12-lea.

Dintre articolele publicate, remarcăm de astădată o temeinică talmăcire despre «Ortodoxie și Româniism», ca răspuns la o alternativă expusă de curând în coloanele unei gazete de-a confrăților noștri dela Blaj. Alternativa este construită în forma următoare:

Dar în fine cine cunoaște Rusia și în deosebi Moscova știe cum se trăiește acolo bucuria învierii: cea tăcere pătrunsă de o tainică așteptare, pânăce în sfârșit primul dangăt de clopot din Kremlin deslănțue o mare tălăzuitoare a sunetelor de clopote din nenumăratele biserici ale capitalei, valul luminat al procesiunilor bisericesti, cântecele de iubire, sărutul frățesc în biserici și — ce este mai minunat — înălțarea sufletească, această senzație de o nemărginită fericire.

Și în sfârșit: cugetarea religioasă rusească, filozofia religiei vibrează în întregime de bucuria învierii Domnului. Cea mai frumoasă „Scrisoare de Paști“ a filozofului Vladimir Soloviev poartă titlul: „Hristos a înviat“. Există o neîncetată evoluare în istoria întregului cosmic, este lupta vieții care vrea să se afirme. *Invierea lui Hristos este desăvârșita biruință a vieții.*

Dacă Hristos n'a înviat, dacă s'ar fi dovedit că a avut dreptate Kaiafa și Irod și Pilat au fost înțelepți, lumea aceasta ar fi un nonsens, o împărăție a răului, a înșelăciunii, a morții. Nu este vorba aici de o încetare a unei vieți oareșcare, ci e vorba că ar putea înceta adevărata viață, viața dreptului desăvârșit. Dacă această viață n'ar putea învinge pe dușman, ce nădejde ni-ar mai rămânea pentru viitor? Dacă Hristos n'a înviat, cine ar putea învia?

Hristos a înviat! ¹

Dr. Nicolae Tărchilă.

¹ Vladimir Soloviev: „Sontags u. Osterbriefe“.

Ori ortodoxie creștină, una și universală, — ori ortodoxie națională, care variază dela popor la popor și ne duce la zeei naționali, păgâni.

In mod mai firesc însă, alternativa ar primi următoarea formă:

„Ori biserică romano-catolică, — ori biserică națională. Cu amândouă deodată nu poți fi. Deci: ori-ori!“

Pentru mai buna înțelegere a problemei, autorul articolului arată punctul de vedere catolic în chestia naționalității. „Biserica romano-catolică, prin însăși constituția ei și prin întreg spiritul ei, exclude bisericile naționale“.

Ce fel de situație are astfel biserica unită română în raport cu biserica romano-catolică și cu doctrina cuprinsă în „Syllabus“-ul ei, — și de ce biserica aceasta păstrează legăturile cu cele greco-catolice, — sânt întrebări de interes național și de mare actualitate, la care competența autorului răspunde documentat, obiectiv și cu spirituale observații.

Viața Ilustrată va fi citită de multă lume, fără să mai insistăm.

„Dumineca Copiilor“ este numele revistei acum apărute în București, ca publicație ortodoxă de educație religioasă morală. Noua revistă (un număr costă 4 lei) promise să fie o bună prietenă a copiilor și, tot la două Dumineci, să le aducă în paginile ei, — cu multe și frumoase ilustrații în text, — comori de mare preț, din cărțile sfinte și din viața creștină a copiilor, în legătură cu lumea înconjurătoare.

Intre colaboratorii Duminecii Copiilor se găsec scriitori de seamă, ca V. Militaru, Lascarov-Moldovanu, Bartzaria, M. Lungianu, A. Culea și mulți alții; ear din Ardeal păr. Tr. Scorobeș (Sibiu), Sebastian Stanca (Cluj), Evuțian (Oradea).

Astfel revista va fi una dintre cele mai bune și cea mai potrivită pentru copiii noștri, cari o vor iubi de sigur și o vor respândi cum merită.

La Băile Herculane, în fermecătoare stațiune climaterică balneară a țării, s'a ținut, săptămâna trecută, congresul general al studențimii române creștine. S'au întrunit, la acest congres, peste patru mii de studenți și studente dela toate universitățile românești și au discutat chestiuni privitoare la situația actuală a tineretului din țara noastră în scop ca celor ieșiți din laboratoarele facultăților să li se deschidă posibilitățile convenite spre a-și valorifica puterile de muncă și destoiniciile.

Desbaterile congresului s'au desfășurat pe linia celor două idei călăuzitoare de mai bine de un deceniu ale studențimii: ideea națională, dela care cu prețul vieții lui nu înțelege să renunțe și dela ideea creștină, pe care o consideră ca un „pilon“ al existenței lui, idei în lumina cărora trebuie interpretat tot crezul tineretului.

Vom da aici o sinteză a problemelor desbătute în congres cu spiritul lor adevărat.

În direcția naționalismului realist și constructiv studenții au luat atitudine demnă și hotărâtă împotriva revizionismului maghiar, înțelegând să ducă o luptă intelectuală prin redactarea unui memoriu în toate limbile, ca să fie trimis tuturor uniunilor naționale studențești din lume, în care să fie înfățișată obiectiv și cu tot aparatul critic „dreptatea cauzei românești din provinciile locuite de români și certificată de jertfa celor 800 mii eroi“. [Acesta e cuvântul și atitudinea studențimii, care trebuie dus la Budapesta, iar nu palavragiile inventate de ziarele maghiare, cărora numai pe plac nu le e acest cuvânt].

Pentru isbândirea acestei acțiuni studențimea „este gata să colaboreze cu Liga antirevizionistă“. — La dorința studențimii, dl profesor universitar Onisifor Ghibu a expus situația de fapt a „statutului catolic“ în urma căreia prin o moțiune cere: „intervenția forurilor legale de a da curs sentințelor justiției române“ în această chestiune — ca și în cea a Fundațiunii Gojdu. S'au mai discutat problema românilor de peste hotare, pentru studenții cărora cere să se formeze un cămin.

Referitor la problema mult oropșiților moți, amăgiți de toate partidele politice și exploatați în mod barbar de câțiva evrei cari le-au acaparat munții isvor de avuție pentru ei și stat, a ținut un raport documentat delegatului clujan. Ziua a treia a fost într'adevăr cea mai entuziastă manifestare a naționalismului intransigent, care nu vrea să pacteze și să cocheteze cu partidele politice, declarându-se ferm pentru cele două organizații: „Garda de fier“ și Liga apărării naționale creștine.

Cu toată ezitarea, care există la celelalte categorii, de-a-ș spune răspicat gândul și crezul, studențimea și-a spus și de data aceasta, mai semnificativ decât altă dată, hotărârea dâră de-a rămânea în cadrele naționalismului intransigent, militând în organizațiile de dreapta mai sus amintite.

O zi de mărturisire a crezului naționalist al tinerei generații peste care nu se poate călca cu una cu două, de s'ar ridica toate stihile prezentului, pentru că ea are rădăcini în trecutul pământului românesc și înfloresce în viitorul apropiat. Sinceritatea, spontaneitatea acestor mărturisiri (despre care cu regret constatăm că o mare parte din presă nu le-a înțeles tonul) a alcătuit frumusețea tinereții încă necompromise.

O a doua idee călăuzitoare, cu tot atâtea rezonanțe în sufletul clocoțitor și setos de viață curată al tineretului, a fost cea creștină. Două rapoarte au umplut cadrul acestei idei: Pericolul național al francmasoneriei și comunismului susținut de centrul Chișinău și pericolul național al sectelor religioase susținut de centrul Sibiu.

În fața acestor curente disolvante spiritualismul creștin în armonie cu ideea națională, este izvorul cu nesecate puteri din care se va plămădi sufletul tineretului. Studențimea: „înfierează cu categorică intransigență francmasoneria și comunismul, ducând lupta fâțișă și dâră pentru triumful definitiv al spiritualității creștine și a naționalismului realist și constructiv“, spune moțiunea între primele ei desiderate. Tot aici se trimite o telegramă vajnicului apărător și crainicului acestei spiritualități, profesorului universitar Nichifor Crainic.

Aceste două idei nedespărțite sunt aluatul din care se plămădește structura sufletească a tineretului de azi, și ființa neamului de mâne.

V. Coman.

Ce limbi a vorbit Isus? — A și care este idiomul în care s'a exprimat Mântuitorul, în care a vestit evanghelia, în care s'a înțeles în conversațiile Sale cu apostolii și cu prietenii, e important din punct de vedere istoric și teologic, dar mai ales ermineutica biblică trage un co vâșșitor folos din această cunoaștere. Pentru a prinde înțelesul adevărat al atâtor expresii și fraze biblice, cari până astăzi au rămas un mister, cunoașterea dialectului întrebuințat de Isus formează un izvor principal pentru filologia biblică, deoarece problema aceasta a preocupat pe mulți scriitori. Astfel încă în 1772 italianul G. Rossi scrie: *Dissertazione della lingua propria di Christo...*; același subiect îl preocupă pe Delitzsch: *Über die palästinesische Volkssprache, welche Jesus u. seine Jünger geredet haben*; A. Meyer scrie: *Jesu Muttersprache*; M. Schultze; *Gramm. d. aram. Muttersprache Jesu* (1899); G. Dalman: *Die Worte Jesu* (1930), *Die drei Sprachen Jesu* etc. Cea mai nouă lucrare este în aceasta privință studiul Arhim. *Evghenie Antoniadu* publicat în 1933 la Atena sub titlul: *To πάλαιμα της γλώσσης του Ιησού*. Iată câteva frânturi cari pot interesa și pe cetitorii noștri: Vechea filologie bisericăscă nu s'a

întrebat privitor la limba maternă a lui Isus, deoarece cei vechi erau de credință, că atât Mântuitorul ca Dumnezeu, cât și apostolii, mai ales în urma pogorării Duhului sfânt asupra lor, au cunoscut toate limbile. Astfel zice *Ciril* al Ierusalimului: Ioan și ceilalți apostoli vorbeau toate limbile popoarelor, iar *Theodore* scria: „Dumnezeu-estilor apostoli, grația Duhului sfânt li-a dăruit cunoașterea limbilor, deoarece trebuiau să fie învățătorii tuturor neamurilor“...

Faptul, că în cărțile Noului Testament s'au păstrat câteva expresii de origine semită, a generalizat părerea că un dialect semitic — ebraica, siriaca, sirochaldaica sau aramaica — a fost limba vorbită de Mântuitorul. Problema dialectului, în care a grăit Isus poporului iar ca învățător ucenicilor Săi, este strâns legată de problema limbii materne a iudeilor palestinieni contemporani, între care s'a născut și în mijlocul cărora a activat. Limba în care a predicat, iar limba vorbită de aceștia n'a fost cea ebraică ci aramaica, (Nume care derivă dela Aram unul dintre fiii lui Sim, fiu al lui Noe). Această limbă a înlocuit în cetul cu înțetul pe cea ebraică până ce i-a luat locul. De aici nu rezultă că ebraica ar fi fost cu totul necunoscută poporului. Iudeii timpului lui Hristos aveau pe locuințele lor o filosofie întreagă scrisă în limba ebraică. Un popor atât de evlavios cum au fost ei, nu putea să desconsidere filologia sfântă; în afară de aceea ei veneau în contact cu limba ebraică la cultul divin, unde se rostiau psalmi de rost și unde se făcea lectură după textul ebraic. Dacă limba ebraică n'a dispărut din conștiința poporului, totuși limba principală, cea vorbită, era limba aramaică. În cazul acesta nu incapa nici o îndoială că limba maternă a lui Isus și a apostolilor Săi a fost cea aramaică, cea a societății în care s'au născut și au crescut. Noul Testament conține multe mărturii, cari nu numai că pledează în genere în favorul limbii aramaice, dar dovedesc că în aceasta a predicat Mântuitorul evanghelia Sa, și că în această limbă a pronunțat către bolnavi fraze și cuvinte ale căror efect a fost vindecarea minunată. În sfintele evanghelii, și mai ales în cele ale lui Marcu și Ioan, s'au păstrat cuvinte și expresii așa cum au fost folosite de Mântuitorul, în forma lor primă deci. Astfel sunt: *corban* (Mc 7 11); *voanergheș* (Mc 3 17); *chifa* (Ioan 1 43); *raca* (Mt 5 22); *mamona* (Mt 6 24); *satana* (Mc 1 13); *gheena* (Mt 5 23); *veelzevul* (Luca 11 18); *effatta* (Mc 7 34); *talita cumi* (Mc 5 41); *avva* (Mc 14 36). În afară de acestea mai sunt de origine aramaică toate numirile compuse cu bar (var) ex.: *Varava*, *Varsava*, *Varnava*, *Vartimej*, *Vartolomei* (chalpai), *Zevedei* (Zavada), *Tolmei* (Tholmai), *Thoma*, *Sila*, *Martha*, *Saphira*, *Vitezda*, *Gavatha*, *Golgotha*, *Vilphage*, *Gethsimane*, *Siloam*, apoi cuvintele: „*ravuni*“, și fraza „*maran atha*“. La dovezile oferite de textul biblic se adaugă mărturiile primei comunități creștine din Ierusalim, la care aflăm încă acelaș graiu în care s'a rugat și Isus lui Dumnezeu; astfel au numit ei câmpul unde și-a aflat moartea Iuda spânzurându-se, *Acheldama* (câmpul sângelui). Din cele înșirate rezultă fără nici un pic de îndoială, că limba în care a vorbit Domnul a fost cea aramaică. O altă întrebare care se pune însă în această legătură de idei este: vorbia Isus în afară de limba aramaică încă și alte limbi, latina, greaca sau ebraica? Având în vedere raportul iudeilor față de l. ebraică — în care se petrecea serviciul la templu etc. — trebuie să admitem că atât Mântuitorul cât și apostolii vor fi cunoscut într'o măsură oarecare și l. ebraică. Din felul lor de vorbire rezultă doar că au citit Vechiul Testament.

Că Iisus știa ebrește, avem o dovadă în Luca 4, 17. Aici se spune că au venit la Nazaret și a intrat după obiceiul Său în ziua sâmbetei în sinagogă și s'a sculat să citească. I s'a dat cartea prorocului Isaia și deschizând a citit unde era scris „Duhul Domnului peste mine, pentru care m'au uns bine a vesti săracilor...“ Cartea din care a citit Iisus, a fost scrisă în limba ebraică, căci profețiile se citeau întotdeauna după original în sinagoge. Rezultă că Iisus știa ebraică. În ce privește cunoștințele de limbă latină, se poate că dintre toate teoriile, cea care atribuie Domnului astfel de conștiință, e cea mai puțin verosimilă. Nu merită atenție spusele, că Iisus trebuie să fie vorbit limba din cer a celor fericți, care este cea latină; că apostolii au compus evanghelia în limba latină, că Petru tocmai din această pricină a fost ales, fiindcă cunoștea limba latină și era prin urmare demn a sta în fruntea bisericii latine, sau că inscripția latină de pe crucea lui Iisus a fost cea mai aproape de capul lui tocmai fiindcă latina i-a fost mai familiară. La acestea mai adaugă ei faptul că Palestina era provincie romană pe timpul Domnului. Dar nici acest argument nu are prea multă tărie pentru sine. Romanii

au respectat din cale afară obiceiul locului și în chestii strict interne nu se prea amestecau. Astfel au recunoscut ei drepturile arhierului, iar tribunalul superior, adică sinedriul din Ierusalim, își menține aceeași autoritate. Ba ce e mai mult, sub dinastia Irozilor, Iudeia se constituie în stat autonom, sub suveranitate romană, iar Irod cel Mare, întemeietorul dinastiei, aparținuse acelor domnitori cari erau „rex socius et amicus populi Romani”. Iudeii se conduc după aceleași legi, puse doar sub protecția statului care intervine abia în cazuri de tot grave. Iisus este învinuit pentru călcarea legii mozaice și Pavel la fel. Nu s'ar putea spune că pe timpul Mântuitorului, nu s'ar fi vorbit latina în Palestina, căci s'au introdus aici soldați romani, funcționari, comercianți, și poate cele câteva cuvinte romane — cva-drant, as, legiune — sunt o dovadă tocmai în această privință. Latina nu a fost însă limba vorbită de toți, dar nici de o majoritate măcar, fiindcă nu s'a impus. Rezultă că nici Maria mama lui Iisus și nici protectorul ei Iosif nu aveau de unde să știe limba latină. În masele poporului nici limba greacă nu era cunoscută. Iudeii încă nu prețuiau învățarea de limbi străine. Desă-vârșita cunoaștere a legii era pe timpul Mântuitorului principala îndeletnicire intelectuală a lor. Excepțiile adevărate că nu lipsesc, și ele sunt cunoscute în istoria primului secol al bisericii. Familia lui Iisus ne aparținând unei clase sociale mai bogate n'a avut nici măcar prilejul acesta pentru a învăța limbile străine. Alipirea lui Iisus de Iosif și Maria, în mijlocul cărora a crescut, precum evlavie și respectul față de comorile spirituale ale Iudeilor, admit cu greu presupunerea că în Iisus s'ar fi ivit gustul și necesitatea de-a se dedica filologiei grecești. Mântuitorul a avut ocazia de-a sta de vorbă cu oameni cari vorbeau grecește. Astfel evanghelia (Ioan 12 20) „ne comunică că erau oarecari elini din cece se suiseră să se închine la praznic. Aceștia (probabil prozeliti greci) s'au apropiat de Filip, care era în Vitsaida Galileei și l-au rugat zicând: „voim să vedem pe Iisus”. Nu știm dacă a intrat Iisus în vorbă cu acei elini, iar dacă a stat de vorbă, dacă le-a vorbit grecește sau în altă limbă. Asemenea necunoscut ne este, dacă Iisus a vorbit în limba greacă cu Pilat. În privința aceasta izvoarele păstrează tăcere. — Iată în ce rezum cercetările Arhim. Antoniad: Iisus a posedat bine limba aramaică, nu-l lipseau însă nici cunoștințele de ebraică. Alte limbi n'a cunoscut, sau cel puțin n'a făcut întrebunțare de ele.

Prof. Dr. N. Neaga.

In noaptea Invierii

«Lumină din lumin' a răsărit».
In odăjdii preoții se nchină.
De creștinii biserica e plină.
Căci ceasul Invierii a sosit.

Cu luminițe trec oamenii prin sat,
Purtând în suflet viața primăverii;
Sub bolți răsună cântecul nvierii:
«Din mormânt Hristos a înviat!»

V. Gr. Fl.

Literatură religioasă pentru popor

Mijloacele prin care preotul poate realiza o rodnică activitate pastorală în parohie, sânt multiple și variate. La loc de frunte fixăm literatura religioasă, anume: ce fel de cărți de conținut religios-moral să punem în mâna poporului, mai ales tineretului adult și, cu ce fel de lectură să se prezinte preotul și învățătorul la o conferință sau la o șezătoare religioasă-culturală în fața credincioșilor.

Fapt este, că la sate mai mult citește tineretul adult, le plac în special poveștile (Halima, Alexandru Macedon ș. a.). Conducătorii firești sânt datori să le desvoalte plăcerea și pentru lectura religioasă-morală, premergând cu exemplul, prezentându-se la adunările lor cu astfel de cărți.

În cele ce urmează voi arăta ce fel de lectură religioasă am utilizat cu succes la conferințele ținute, la care a participat mai ales tineretul adult și femeile din Reuniunea ortodoxă.

Mai bun succes au avut cărțile din „Biblioteca povestirilor morale”, redactată de p. prof. A. Nanu.

Nr. 1. *Pilat din Pont*, în care se arată cum a fost pedepsit Pilat de împăratul Tiberiu. Lectură potrivită pentru săptămâna patimilor.

Nr. 2. *In slujba Domnului*, schițe din viața pastorală. D. e. „Recrutul”, schiță potrivită cu prilejul concentrării tinerilor recruți.

Nr. 3. *Mântuitorul*, în care se arată cum un preot care merge să împărtășească

pe un pădurar, convertește pe un bandit, care-l atacă în codru.

Nr. 4—5. *Sângele creștinilor*, potrivită pentru zilele mucenicilor ce-i serbează biserica noastră.

Nr. 6. *Apostolii*: Sânt legende religioase.

Nr. 7. *Darul crucii*, schițe din istoria Românilor. D. e. schița, Martirele ne prezintă credința Doamnei Neaga soția lui Mihnea turcicul, care mai bine își înecă 2 copile decât să-și lapede legea.

Nr. 8. *Jertfa iubirii*: Ni se zugrăvește iubirea de frate.

Nr. 9. *Graiul credinții*, aflăm sinceritatea credinței unei copilite.

Nr. 10—11. *Cruce de țintirim*: ni se aratăuciderea unor preoți, învățători și alți fruntași în anul 1919.

Nr. 12—13. *Mila cerului*, schiță cu antecedentele alegerii de episcop a lui Șaguna.

Nr. 14. *Mângăierea pocăinții*, în care se arată pocăința tâlharului de pe cruce, lectură potrivită pentru săptămâna patimilor.

Nr. 15—16. *Binecuvântarea Domnului*, ni se zugrăvește suferințele unui preot bun, mizeriile pricinuite de răutatea omenească, credința lui înfruntă toate ispitele și Dumnezeu îl răsplătește cu daruri nevisate. Potrivită a se citi mai ales în familiile unde sânt fetițe mai mari și când sântem încercați de soarte.

E bună și instructivă: „Biblioteca creștinului ortodox”.

D. e. Nr. 7. *Sf. Cuminecătura*; Nr. 9. *Sf. Spovedanie*; Nr. 12. *Posturile*; Nr. 17. *Căsătoria* și, altele. —

Cărțile părintelui I. Trifa: *Intăia, a doua, a treiasută deilde, istorioare și asemănări religioase*, apoi: *Zacheu Fiul cel risipitor*, *Corabia lui Noe*, *Sodoma și Gomora*, *Căuțași la paserile cerului* — cunoscute de cei din „Oastea Domnului”.

Bibl.: *la și cetește*: broșuri cari conțin povestiri instructive. — Biblioteca: *Presa bună*, fel de fel de istorioare morale foarte atrăgătoare și cu învățătura ce se desprinde ușor, neorțat în formă plăcută și interesantă.

„Viețile Sfinților” — de Sadoveanu-Pătrășcanu, produc adâncă impresie asupra ascultătorilor.

Broșurile de mai sus, și altele, sânt menite a da poporului nostru o sănătoasă hrană spirituală, să-i învioreze sufletul și să-i stimuleze credința. Avem datoria să-i îndrumăm spre această lectură religioasă, fie că le dăm lor să citească, fie că cum noi la adunările religioase-culturale.

Mai sânt și alte, nenumărate broșuri în direcția de mai sus. Le recomand celor cari poate nu le au și nu le cunosc.*

Pr. N. Topolog
Turnișor.

* Spicuri din lucrarea „Lectură religioasă pentru popor”, citită la conferința pastorală a tractului Sibiu.

Libertate religioasă în Rusia sovietică

Guvernul comunist din Rusia, amenințat în extremul orient de puterea Japoniei, s'a hotărât să încheie cunoscutele acorduri politice cu diferite state din Europa și din America.

Toate aceste state, conduse mai ales de interese economice, s'au grăbit să primească oferta Rusiei sovietice și au intrat — sau sânt pe cale de-a intra — în raporturi diplomatice cu uriașa țară dela răsărit.

Presa din străinătate ne spune însă și un lucru nu mai puțin surprinzător pentru ceice știu și cunosc pornirile comuniste de-a desființa religia și întreaga cultură creștină.

Aflăm adevă, din această presă, că Statele unite din America de nord, în frunte cu președintele lor Roosevelt, încheind învoalea politică amintită, au reușit să obție chiar dela comuniști o izbândă de natură religioasă: Acordul Statelor Unite cu Litvinov asigură tuturor americanilor cari trăiesc în Rusia „cea mai largă libertate religioasă, precum și toate practicile exterioare ale cultului”.

Astfel cetățenii americani cari trăiesc în Rusia vor fi scutiți de năpăstuirile și prigonirile sovietelor.

Eată un început de toleranță care am dori să fie un semn de cumițire a bolșevicilor.

Casă nouă cu etaj

cu 6 încăperi pentru 2 familii, curte, grădină, apă, canal, e de vânzare cu 320.000 lei. Din acest preț 1/3 primesc libel (Albina). Sibiu în apropierea gării, strada Decebal Nr. 7 a Moara de scoarță C.] (9) 1-1

SENTINȚA. Consiliul de război al corpului II armată a rostit ieri, Joi, după amezii, sentința în procesul asasinării lui I. G. Duca.

Pe baza acestui verdict asasinul Nicolae G. Constantinescu și complicității săi Doru Belimace și Ion Caranica au fost osândiți la muncă silnică pe viață.

DI Nichifor Crainic, și toți ceilalți acuzați au fost achitați.

Felicităm și la acest prilej pe neînfricatul luptător Nichifor Crainic, care și-a pus întreaga sa putere de muncă și marele său talent în serviciul solidarismului național creștinesc.

INFORMAȚIUNI

La marele praznic al Invierii Mântuitorului nostru și dăătorului de viață, Isus Hristos, adresăm tuturor cetitorilor acestui ziar cuvintele creștinești:

Hristos a nviat!

Caz de moarte. Joi noaptea, în 29 Martie a. c., a răposat repentin avocatul Dr. Ilarion Filipescu din Sighișoara. Moartea lui a stârnit unanime regrete, fiind apreciat ca avocat harnic și sprijinitor de seamă al tuturor acțiunilor românești. Lasă în urma sa o soție neconsolată și trei fii. În mormântarea distinsului fruntaș s'a făcut Sâmbătă în 31 Martie a. c. participând la înmormântare public numeros din localitate și județ. La slujba funerală în biserica din Sighișoara, P. C. Emil Stoica, protopopul locului, a rostit un impresionant panegiric asupra vieții răposatului, care studiase teologia în Sibiu, academia comercială în Viena și științele juridice la Cluj. Au mai rostit discursuri dl. președinte al Tribunalului, Secretarul baroului, dl. prefect al județului și un reprezentant al organizației partidului liberal. Defunctul era căsătorit cu o soră a I. P. S. mitropolit Nicolae, care a însoțit până la groapă pe defunct, împreună cu membrii familiei. Răposatul, stâns în vârstă bărbăției: Odihească cu dreptii!

Adunarea generală a «Societății pentru fond de teatru român» se va ține în Sibiu, Sâmbătă, 14 April 1934, ora 3^{1/2} d. p. în sala de ședințe a «Asociației pentru literatura română și cultura poporului român». După rapoartele obișnuite se va face o propunere a comitetului pentru fuzionarea «Societății pentru fond de teatru român» cu Asociațiunea «Astra». Domnii membrii ai societății sânt invitați să participe la adunare.

† **Ioan Pinciu**, culegător tipograf în pens., a răposat în Domnul Marți în 3 Aprilie a. c. ora 7 seara, fiind în etate de 68 ani. În mormântarea a avut loc în 5 Aprilie a. c. în cimitirul central din Sibiu.

Odihească în pace!

Între 6 și 15 April a. c. se poate călători cu reducerea de 50 la sută pe întreaga rețea de C. F. R. Cassele de bilete vor elibera jumătăți de bilete, la toate clasele tren de persoane și accelerat, celor cari merg dela orice stație la o alta, atât la ducere, cât și la înapoere.

Autoritățile comunale din Moscova au oprit tragerea clopotelor în zilele Invierii Domnului, — fiindcă așa cere „libertatea” comunistă.

ȘTIRI LOCALE

Perceptoratul orașenesc (str. Mitropoliei 2) invită proprietarii de case, cari în Martie 1934 n'au înaintat declarațiile pentru impunerea taxelor comunale pe anul financiar 1934—35, să înainteze neapărat declarațiile până la data de 14 April 1934. În caz contrar se va urcă debitul cu un sfert.

Nr. 78—1934.

Nr. (17) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei Zdrapți, — parohie de clasa III-a din protopresbiteratul Zarandului, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariție în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat conform coalei B.
2. Stola uzitată.
3. Până la edificarea casei parohiale, parohia sa va îngriji de locuință.
4. Câte o terdelă porumb dela fiecare familie.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu protopresbiterat ort. român al Zarandului, — Brad, în termen, și candidații își vor exopera permisiunea de a concura dela P. V. Consiliul arhiepiscopesc, fără de care nu se pot prezenta în parohie.

Brad la 5 Martie 1934.

Ioan Andreiu
protopop.

Nr. 114—1934.

Nr. (22) 1—3

Concurs

Se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariție în „Telegraful Român” pentru întregirea parohiei vacante Hașdău, cu filiile Dobăca și Goleş din protopopiatul Hunedoara.

Veniturile parohiale:

a) Locuință parohială corespunzătoare.

b) Câte 2 măsuri porumb nesmicurat (măsura á 30 litri), sau prețul de piață al unei măsuri de porumb smicurat dela fiecare familie din mater și filii.

c) Stola obișnuită.

d) Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Hunedoarei, în termenul indicat.

Candidații vor anexa la cererile de concurs și concesiunea dela Preavener. Consiliu Arh. că pot candida la această parohie.

Candidații se vor prezenta, cu încuviințarea prealabilă a oficiului protopopesc, în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserica, spre a fi cunoscuți de către parohieni.

Hunedoara, 12 Martie 1934.

Oficiu protopopesc ortodox român al Hunedoarei în înțelegere cu Consiliul parohial.

Pr. Nicolae Suciu
adm. protopopesc

Nr. 83—934.

Nr. (18) 2—3

Concurs din oficiu

Pentru parohiile mai jos înșirate, din protopopiatul Iliia, toate din clasa a III-a, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Gialacuta** cu filiile Căbești și Târnava. Venite: Salar dela stat, casă parohială, stola obișnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 200 familii, eclejie 2 jugăre fânaș și 4 jugăre arător.

2. **Furcoșoara**. Venite: Salar dela stat, locuință, stola obișnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 120 familii, eclejie 2 jugăre fânaș.

3. **Bărăști** cu filia Luncoșoara. Venite: Salar dela stat, locuință, stola obișnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 120 familii, eclejie 2 jugăre fânaș.

4. **Cărmăzinești** cu filiile Dănulești și Bolul de jos. Venite: Salar dela stat, casă parohială, stola obișnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 200 familii, eclejie 3 jugăre fânaș.

5. **Godinești** cu filia Petrești. Venite: Salar dela stat, locuință, stola obișnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 120 familii, eclejie 2 jugăre fânaș.

Cererile de concurs se vor înainta acestui Of. protopopesc, împreună cu autorizația P. V. Consiliu Arhiepiscopesc de a putea candida, în termen, iar concurenții cu prealabila încunoștințare a of. protopopesc, se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu parohienii.

Iliia, la 5 Martie 1934.

Oficiu protopopesc ortodox român.

Iuliu Josan
protopop.

Nr. 126—1934.

Nr. (20) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a Mărgineni, protopopiatul Oltul, se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Casa parohială.
3. Venitele stolare obicinuite în parohie.

Cererile de concurs instruite în conformitate cu normele în vigoare, și cu autorizația de candidare dela Prea Veneratul Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta subsemnatului Oficiu protopopesc Oltul, în Șercaia, jud. Făgăraș, până la termenul fixat, iar candidații se vor prezenta în vr'o Duminecă sau sârbătoare în parohie, spre a face cunoștință cu poporul.

Șercaia, la 5 Martie 1934.

Oficiu protopopesc Oltul-Șercaia în înțelegere cu Consiliul parohial.

Valeriu Judele
protopop.